

2015 Hak İhlalleri İzleme Raporu

Giriş ve Özet

Protestan Kiliseler Derneği[1], 2007 yılından itibaren Türkiye'deki Protestan toplumunun durumunu ortaya koyan izleme raporları[2] yayınlamaktadır. Protestan Kiliseler Derneği, inanç ve fikir özgürlüğüne büyük önem vermekte, bunların herkes için ve her yerde hayata geçmesini istemekte ve bu yönde çaba sarf etmektedir. Her yıl yayınlanan, Protestan toplumunun durumunu ortaya koyan, izleme raporlarının bu amaca hizmet etmesini amaçlamaktadır. Özellikle yeni Anayasa tartışmalarının başladığı bu dönemde Anayasa tartışmalarına katkı sağlamasını ümit ediyoruz.

Ulusal ve uluslararası yasalarda ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde yer verilen en temel insan haklarından olan din ve inanç özgürlüğü, ülkemizde ulusal ve uluslar arası kanunlar ve anayasal güvence altındadır. Ancak 2015 yılında da Protestan toplumu açısından bazı temel sorunlar varlığını sürdürmüştür. Türkiye'de inanç özgürlüğünün gelişmesine katkı sağlaması amacıyla, Protestan toplumunun 2015 yılında din ve inanç özgürlüğü açısından yaşamış olduğu bazı deneyimleri, sorunları ve olumlu gelişmeleri ortaya koyan bir rapor hazırlanmıştır.[3] 2015 yılındaki durum kısaca şöyle özetlenebilir:

- Protestan Hristiyanlara yönelik nefret suçları 2015 yılında da devam etmiş, Protestanlara ve kiliselerine yönelik fiziksel saldırılar görülmüştür. İnternet ve sosyal medya kaynaklı ciddi ve yoğun tehditler ile karşı karşıya kalınmıştır.
- İbadet yeri kurma ve ibadet için kullanılan mekânların kullanımını sürdürme ve var olan ibadethaneleri kullanma talepleri ile ilgili sorunlar devam etmektedir.
- Protestan toplumunda dernekleşerek tüzel kişilik kazanma eğilimi 2015 yılında da sürmüştür. Ancak dernekleşme Protestan toplulukların tüzel kişilik kazanmasına önemli yarar sağlamış olsa da, tam olarak istenen çözümü getirememiştir.
- Okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) derslerine katılmaya zorlama, müfredata yeni konan İslam Dini içerikli seçmeli dersler çerçevesinde halen bazı sorunlar yaşanmaktadır.
- TEOG sınavlarında DKAB derslerinden muaf olan öğrencilerin puanları yanlış hesaplanmıştır. Daha sonra düzeltilmekle birlikte aileler ve çocuklar stres yaşamış, okul seçmede önemli bir zaman kaybetmişlerdir.
- Hristiyan öğrenciler için okullarda seçmeli olarak öğretilmesi düşünülen Temel Dini Bilgiler dersine ait ders kitabı hazırlanmış ve Milli Eğitim Bakanlığı onayına sunulmuştur. Ders kitabının onaylandığı bildirilmesine rağmen bu konuda bir ilerleme olmamıştır.
- 2015 yılında da, Hristiyan din görevlisi yetiştirme hakkının korunması yönünde herhangi bir ilerleme olmamıştır.
- Kimliklerde bulunan din hanesi 2015 yılında da varlığını sürdürmeye ve ayrımcılık açısından risk oluşturmaya devam etmektedir.
- Malatya'da üç Hristiyanın 2007 yılında öldürülmesi ile ilgili dava belirsiz şekilde devam etmektedir.
- 2015 yılında bazı Doğu Bayramı (Noel) kutlamalarının kamuya açık alanda ve toplum içinde yapılması talebine karşılık izin konusunda sorunlar yaşanmıştır. Önceki yıl izin verilen birçok etkinliğe güvenlik vb. nedenlerle izin verilmemiştir.
- Noel ve yılbaşı döneminde Noel ve yılbaşının kutlanmaması ile ilgili nefret söylemleri içeren bilbord reklamları, afişler, gazete haberleri ve televizyon programları, kutlamalar döneminde tedirginlik yaşanmasına neden olmuştur. Ancak kapalı alan kutlamaları sırasında herhangi bir taciz veya engelleme ile karşılaşılmemiştir.

Nefret Suçları, Sözlü ve Fiziksel Saldırılar

30 Mart 2015 tarihinde Balıkesir Protestan Kilisesi kapısına "TÜRK İSLAM BİRLİĞİ" yazılı bir kağıt asılmıştır. Kilise kapısının tam karşısında kullanılmayan binanın duvarına boya ile harf büyüklüğü yaklaşık 25 cm olacak şekilde "ALLAH BİRDİR" ibaresi yazılmıştır. Konu ile ilgili Emniyet Müdürlüğü'ne bilgi verilmiş, polisler kağıt ve yazıyı incelemiş, ancak failerin yakalanması ile ilgili bir gelişme olmamıştır.

- 16 Mayıs 2015 tarihinde, eli sopalı erkek bir şahıs Samsun Agape Kilisesi'nin kapısına gelerek küfür ve hakaretlerde bulunmuştur. Kapı ziline çalınması üzerine polise haber verilmiştir. Polis gelip şahsın elindeki sopayı alıp kendisini gözaltına almamıştır. Şahıs bir süre sonra tekrar kapıya gelmiş ve sonra uzaklaşmıştır. Kilise şikayetçi olmamıştır. Konu ile ilgili idari bir işlem yapıp yapılmadığı bilinmemektedir.
- 27 Haziran 2015 tarihinde, İskenderun İncil Kilisesi'nde kilise faaliyetlerini ve Hristiyanlığı tanıtıcı broşürlerin koyulduğu posta kutusuna benzer tanıtım kutusu, kimliği belirsiz kişiler tarafından kırılmış, broşürler yırtılmıştır. Saldırı ile ilgili bir şikayette bulunulmamıştır.
- 3 Eylül 2015 tarihinde, İzmir Torbalı Baptist Kilisesi önderi, kendisine ait tarlada ailesi ile birlikte çalışırken, kendilerine doğru orman içinden birkaç defa av silahı ile ateş edilmiştir. 21 Ağustos tarihinde, tarlanın bulunduğu köyün camiinde cuma hutbesi sırasında hoparlörden kilise önderinin de duyacağı şekilde Hristiyanlara yönelik nefret söylemine varan ifadelerin kullanılması nedeni ile kilise önderi bu atışların bilinçli yapıldığını düşünerek jandarma kuvvetlerine haber vermiştir. Yapılan araştırmada herhangi bir sonuç çıkmamıştır. Kilise önderine olay tekrarlanırsa jandarmanın tekrar aranması tavsiyesi verilmiştir. Olay tekrarlanmamıştır.
- 10 Eylül 2015 tarihinde, Ankara Batıkent Bereket Kilisesi'ne gelen bir kişi küfür ve hakaretler ederek kilise önderine darp girişiminde bulunmuştur. Emniyet kuvvetlerine haber verilmesi üzerine polis gelip bu şahsı karakola götürmüş ve sonra bu şahıs işlem yapılmadan serbest bırakılmıştır. Bu şahıs karakoldan çıktıktan sonra tekrar kiliseye gelmiş kilise önderini kiliseyi kapatması için tehdit etmiştir. Tekrar polis aranmış ancak ekipler gelmemiştir. Bunun üzerine kilise önderi kiliseyi kapatıp karakola gitmiş ve olayı anlatmıştır. Ancak bu şahıs ile ilgili bir işlem yapılmamıştır. Daha sonra olay tekrarlanmamıştır.
- Noel ve yılbaşı döneminde Noel ve yılbaşının kutlanmaması ile ilgili nefret söylemleri, bilbord reklamları, afişler, gazete haberleri ve televizyon programları, kutlamalar döneminde tedirginlik yaşanmasına neden olmuştur. Ancak kapalı alan kutlamaları sırasında herhangi bir taciz veya engelleme ile karşılaşılmamıştır.
- Ağustos ayının ikinci yarısında başlamak üzere, Protestan Kiliselerine yönelik birçok tehdit mesajı alınmıştır. Bu tehdit mesajları SMS, e-mail, internet sitesi ve sosyal medya kaynaklarından gelmiştir.

Türkiye genelinde aşağıda listesi bulunan 15 kilise ve 20'ye yakın kilise önderi bu tehditlere maruz kalmıştır:

- Kadıköy Uluslararası Protestan Kilisesi (KUT), İstanbul: 3 farklı dönemde SMS, e-mail, Facebook ve Youtube video yolu ile tehdide maruz kalmıştır. Gerekli tüm şikayetler yapılmıştır.
- Zeytinburnu İsa Mesih Kilisesi, İstanbul: Facebook üzerinden tehdit almış ve yumurtalı saldırıya maruz kalmıştır. Zaman zaman cemaat içerideyken dışarıdan "tekbir" sesleri duyulmuştur. Gerekli şikayetlerde bulunulmuştur.
- Diri Su Protestan Kilisesi, İstanbul: Facebook üzerinden tehdit almıştır. Gerekli şikayetlerde bulunulmuştur.
- Antalya İncil Kilisesi: SMS aracılığı ile tehdit almıştır. Gerekli şikayetlerde bulunulmuştur.
- Bursa Protestan Kilisesi: E-mail yolu ile tehdit almıştır.
- Kayseri Protestan Kilisesi: Telefon ve SMS aracılığı ile tehdit almıştır. Gerekli şikayetlerde bulunulmuştur.
- İstanbul Yeni Umut Kilisesi: E-mail, Facebook ve SMS aracılığı ile tehdit almıştır. Gerekli şikayetlerde bulunulmuştur.
- Ankara Umut Kilisesi: SMS aracılığı ile tehdit almıştır. Sözlü olarak emniyet güçlerine bildirilmiştir.

- İzmir Diriliş Kilisesi: Facebook aracılığı ile tehdit almıştır. Şikayette bulunmamıştır.
- Bakırköy Baptist Kilisesi, İstanbul: Facebook, e-mail ve SMS aracılığı ile tehdit almıştır. Gerekli şikayetlerde bulunulmuştur.
- Ümraniye Kilisesi, İstanbul: SMS aracılığı ile tehdit almıştır. Gerekli şikayetlerde bulunulmuştur.
- Tanrı Evi Baptist Kilisesi, İstanbul: Facebook aracılığı ile tehdit almıştır. Gerekli şikayetlerde bulunulmuştur.
- Harikalar ve Belirtiler Kilisesi, İstanbul: SMS aracılığı ile tehdit almıştır. Şikayette bulunulmamıştır.
- Son Buyruk Kilisesi, İstanbul: Facebook aracılığı ile tehdit almıştır. Şikayette bulunulmamıştır.
- Müjde Kilisesi, İstanbul: SMS, E-mail ve Facebook aracılığı ile tehditler almıştır. Şikayette bulunulmamıştır.

Tehdit içerikleri, tehdidin geldiği telefon numarası, e-mail adresleri, Facebook profilleri ve Youtube video linkleri şikayet dilekçelerinde belirtilmelerine, konu ile ilgili 7 Eylül tarihinde TBMM'de basın açıklaması yapılmış ve soru önergesinde bulunulmasına[4] rağmen bugüne kadar failerin ortaya çıkartılması ile ilgili bir gelişme olmamıştır. Tehdit içeren Youtube videosuna erişim hala mümkündür.

Tehdit içeriklerine örnekler:

- Date: Tue, 25 Aug 2015 20:38:11 +0000
Subject: Sonunuz yakın sapkın kafirler gerçekleri inkar edenler
From: cihadagidenler@gmail.com
To: .....
- Date: Wed, 26 Aug 2015 16:52:19 +0000
Subject: Sapık kafirler sizlerin boynunu vuracağımız zaman yakındır. Allah cc. And olsun ki.
From: ihvangrubu@gmail.com
- From: cihadagidenler@hotmail.com
To:
Subject: Allah'ın gazabını bizim elimizle göreceksiniz kafir mürtetler...
Date: Thu, 27 Aug 2015 20:10:48 +0000
- SMS 05..... 'Kendi sapkınlıklarınızla gençlerimizde kandırdınız. Allah'a and olsun ki Allah'ın emri ile biz size gazab olacağız.'
- Facebook: 19 Eylül 21:36
Sonunuz yakın sonunuz ey mürted kafirler...
Nisa: 76 İman edenler Allah yolunda cenk ederler, küfredenler ise Tağut (=azgın şeytan) yolunda çarpışırlar. O halde şeytanın taraftarlarını öldürmeye bakın! Her zaman şeytanın hilesi çürüktür[5].

Tehdit içerikleri, kullanılan görseller, marşlar ve kullanılan hesap isimleri bu tehditlerin radikal dini terör örgütleri (İŞİD) kaynaklı olduğunu göstermektedir. Tehditlerden sonra yaşanan 10 Ekim 2015 tarihli 102 kişinin öldüğü Ankara saldırısından sonra, basına yansıyan haberlere göre ve 30 Aralık günü Ankara'da yakalanan İŞİD üyesi iki canlı bombanın ifadelerinde kiliselerde keşif yaptıkları ortaya çıkmıştır[6]. Bu durumun kendisi bile bu tehditlerin hafife alınamayacağını, önemle üzerine gidilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

İbadet Yeri Kurma Hakkına İlişkin Sorunlar[7]

Din ve inanç özgürlüğünün önemli bir parçası olan yasal olarak ibadet yeri kurma konusunda sorunlar, 2015 yılında da geçmiş yıllara benzer şekilde Protestanlar için devam etmiştir. 2003 yılında Avrupa Birliği 6. Uyum Paketi çerçevesinde, 3194 sayılı İmar Kanunu'nda yapılan değişikliklerde, 'cami' kelimesi yerine kullanılan 'ibadet yeri' sözcüğü ile gayrimüslim vatandaşlarımızın ibadet yeri ihtiyaçlarının karşılanabilmesi hedeflenmiştir. Ancak, Türkiye'deki Protestan toplumunun ibadet yeri edinmedeki olumsuz tecrübeleri, bu olumlu yasal gelişmelerin yorum ve uygulanmasında Protestan toplumunun ciddi engeller ve hak ihlalleri ile karşılaştığını ve yasal haklarını kullanamadığını ortaya koymaktadır.

Konu ile ilgili önemli sorunlardan biri de, belediyelerin oy kaybetme korkusu ve idarecilerin 'kilise yapılmasını onaylayan kişi' olmak istememesi nedeniyle, ibadet yeri başvurularının reddedilmesi veya bürokratik süreç içinde sonuçsuzluğa terk edilmesidir. Geçmiş yıllarda yapılan başvuruların olumsuzlukla sonuçlanması veya hala sonuçlanmaması bu durumun belirgin kanıtıdır. Ayrıca kilise kurulması veya onaylanması taleplerinin, başvurunun yapıldığı kurumlar tarafından, sadece İslam inancının temsilcisi olduğunu belirten ve bu konuda çalışmalar yürüten Diyanet İşleri Başkanlığı'na yönlendirilmesi veya Başkanlıktan görüş istenmesi de dikkat çekmektedir.

Tüm bunların yanında, resmi kuruluşların tasarrufunda bulunan ve amacı dışında kullanılan tarihi kilise binalarından, bazı istisnalar hariç[8], pazar günleri ve/veya bayram günlerinde dahi Hristiyan toplulukların yararlanması engellenmektedir. Protestan toplumunun önemli bir kısmı bu sorunu dernekler kurarak veya var olan derneklerin veya vakfın temsilciliğini alarak aşmaya çalışmaktadır. Ancak bu durumda bu mekânlar ibadet yeri olarak tanınmamakta, dernek yeri olarak kabul edilmektedirler. İbadet yeri statüsüne sahip mekânlar için sağlanan kolaylık ve avantajları kullanamamaktadırlar.

- Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nin kullanımında olan ve geçmişte spor salonu olarak kullanılan tarihi Meryem Ana Kilisesi'nin, Kayseri'de yaşayan Hristiyan vatandaşların ibadet yeri ihtiyaçlarının karşılanması için kendilerine tahsis edilmesi konusunda İstanbul Protestan Kilisesi Vakfı'nın başvurusuna henüz bir yanıt verilmemiştir. Ancak Büyükşehir Belediyesi ile yapılan görüşmelerde, resmi bir cevap olmamakla birlikte, kilisenin müze olacağı veya camiye çevrileceği belirtilmiştir. Kilisenin bu konudaki çabaları 2015 yılında da sürmüştür.
- Ankara Kurtuluş Kilisesi'nin yıllardır ibadet yeri edinme mücadelesi 2015 yılında da olumsuz sonuçlanmıştır. Çankaya Belediyesi'nin olumlu görüş bildirmesine ve yer göstermesine rağmen Çankaya Kaymakamlığı talebe olumsuz yaklaşmıştır ve Milli Emlak Genel Müdürlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kilise yapılmak istenen yere cami inşa etme görüşünü dikkate alarak o yerin cami yapılmasına karar vermiştir. Kurtuluş Kilisesi'nin kilise yeri edinme ile ilgili hukuki süreci AİHM'de devam etmektedir.
- İstanbul Pendik Protestan Kilisesi'nin, Pendik ilçesinde bulunan tarihi kiliseyi ibadete açma ve kullanma isteği 2015 yılında da olumlu sonuçlanmamıştır. Kilisenin çabası devam etmektedir.
- Bursa'nın İnegöl ilçesinde bulunan alışveriş merkezi içindeki kilise (şapel) yoğun baskılar nedeni ile alışveriş merkezi tarafından kapatıldı.

Uzun yıllardır yaşanan benzer tecrübeler, Protestan toplumunda, hukuki prosedürü izleyerek kilise kurma veya inşa etme hakkının pratikte mümkün olmadığı, bu hakkın sadece kağıt üzerinde kaldığı inancını kökleştirmiştir. Bu nedenle prosedüre uygun ibadet yeri edinme çabaları azalmıştır. Bunun yerine dernek vb. ara çözümler yoğunluk kazanmıştır.

Dini Yayma Hakkı

2015 yılı içinde bu hakkın yasal olarak kullanılmasında çeşitli sorunlar yaşanmıştır. Çoğunluğun inancı haricinde inanca sahip grupların inançlarını yayma girişimleri tehdit olarak algılanmaya devam edilmektedir. İlköğretim 8. Sınıf 'İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük' kitabının[9], Ulusal Tehditler kısmında yer alan 'Misyonerlik Faaliyetleri' başlığı, inanç yaymanın ulusal tehdit olarak yer almaya devam ettiğini göstermektedir.

- 16 Mart 2015 tarihinde, İzmir Işık Kilisesi'nin isteyenlere ve merak edenlere inançlarını anlatmak ve broşür vermek için stant talebi Karşıyaka Belediyesi tarafından önceki yıllarda izin verilmesine rağmen reddedilmiştir.
- 27 Haziran 2015 tarihinde, İskenderun İncil Kilisesi'nde kilise faaliyetlerini ve Hristiyanlığı tanıtıcı broşürlerin koyulduğu posta kutusu benzeri tanıtım kutusu kimliği belirsiz kişiler tarafından kırılmış, broşürler yırtılmıştır.
- 12 Kasım 2015 tarihinde, Noel döneminde İzmir Işık Kilisesi üyelerine ve misafirlerine yönelik kutlama yapmak için Bornova Belediyesi'ne bildirilen yer talebi uygun yer olmadığı gerekçesi ile reddedilmiştir.

2015 yılında, geçmiş yıllarda izin verilen birçok stant izni veya açık alan kutlama izni özellikle güvenlik gerekçesi ve çeşitli gerekçeler ile uygun görülmemiştir.

Eğitimde Karşılaşılan Problemler Ve Zorunlu Din Dersi

2015 yılında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (DKAB) ile ilgili ve muafiyet hakkı ile ilgili sorunlar yaşanmaya devam etmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 3 Şubat 2015 tarihli il valiliklerine gönderilen yazısında, kimliğinde sadece Hristiyan ve Musevi yazarların DKAB dersinden muaf olacağını belirtilmesi, kimlik kartında din hanesi boş olanların veya Hristiyan mültecilerin bu derse girmek zorunda olmasına ve muafiyet hakkından yararlanamamasına neden olmuştur[10].

2015 yılı başında DKAB dersinden muaf bazı öğrenciler önceki yıldan sınıfını geçtiği halde DKAB dersini almadıkları için sistemde sınıf tekrarı gözükmiştir. Sistemsel hata karnelerin Milli Eğitim Bakanlığı'na gönderilmesi ile çözülmüştür.

2015 yılında birden çok vakada Hristiyan çocukların muafiyet hakkını kullanmada zorluk çıkarma, aileyi çocuğun DKAB dersine katılması konusunda teşvik etme, muafiyet hakkında okul yönetimlerin bilgisizliği vb. şikayetler aileler tarafından tarafımıza bildirilmiştir. Ailelerin ve Derneğimizin okul yönetimleri ile görüşmeleri neticesinde sorunlar çözülmüştür.

2015 yılında da ortaöğretim (TEOG) ve yükseköğretim giriş sınavlarında DKAB dersi içeriğinden soru geleceği ve muafiyet hakkını kullanan öğrencilerin bu durumdan olumsuz etkileneceği endişeleri aileler tarafından bildirilmeye devam etmiştir.

TEOG sınavlarında DKAB derslerinden muaf olan öğrencilerin puanları yanlış hesaplanmıştır. Daha sonra düzeltilmekle birlikte aileler ve çocuklar stres yaşamış, okul seçmede önemli bir zaman kaybetmişlerdir.

2015 yılında da öğretmen olmadığı, sınıf olmadığı, yeterli öğrencinin başka dersleri seçmediği gerekçesi ile Hristiyan öğrencilerin seçmeli İslam dini içerikli dersi seçmeye zorlandığı birden çok vakada tarafımıza bildirilmiştir. Bazı vakalarda okul yönetiminin inisiyatifi ile çocuk bu seçmeli dersi

pratikte almasa da, alacak başka ders olmadığı için dersi almış ve sınıfı geçmiş gösterilmektedir[11].

Okullarda 5. ve 6. sınıf Hristiyan öğrencilerin kendi inançlarını öğrenebileceği seçmeli dersin müfredatı ve kitabının hazırlanması çalışmaları 2014 yılında tamamlanmış ve Milli Eğitim Bakanlığı'na sunulmuş olmasına rağmen 2015 yılında bu konuda herhangi bir gelişme olmamıştır.

Din Görevlisi Yetiştirememe Sorunu

2015 yılında da, Türkiye'deki mevcut yasalar, Hristiyan din görevlisi yetiştirilmesine veya herhangi bir şekilde dini topluluk üyelerinin eğitilmesi amacıyla dinsel eğitim verecek okullar açılmasına olanak vermemektedir. Oysa din görevlisi yetiştirme hakkı, din ve inanç özgürlüğünün temel taşlarından biridir. Protestan toplumu bu sorunu şimdilik usta çırak yöntemi, yurt içinde verilen seminerler ve yurt dışına öğrenci gönderme gibi yöntemlerle çözmeye çalışmaktadır.

Tüzel Kişilik / Örgütlenme Hakkı

Tüzel Kişilik sorunu Türkiye'deki özellikle azınlık grupları olmakla birlikte tüm dini grupların sorunudur. Protestan toplumu 2015 yılında da ağırlıklı olarak bu sorunu dernekler kurarak veya kurulu bir derneğin temsilciliğini alarak çözmeye çalışmaktadır. 2015 yılı itibarıyla, Protestan toplumu üyelerinin kurduğu 1 vakıf, 35 kilise derneği ve bunlara bağlı 18 temsilcilik bulunmaktadır. Dernekleşme eğilimi devam etmektedir. Dernekler 'kilise' veya 'ibadet yeri' olarak kabul edilmemektedir. Dini toplulukların tüzel kişilik kazanma sorunu tam olarak çözüme kavuşturulamamıştır ve mevcut yasal yol, toplulukların 'dini topluluk' olarak yasal bir kimliği olmasına fırsat vermemektedir. Buna ek olarak, mevcut 'dernekleşme' yolu, pek çok küçük kilise için karmaşık ve uygulaması zor görünmekte ve küçük topluluklar dernekleşme yolu ile yasal bir kimlik edinme konusunda çaresizlik yaşamaya devam etmektedirler.

İnancı Açıklama Zorunluluğu

2015 yılında da kimliklerdeki din hanesi varlığını sürdürmüştür. Kimliklerdeki din hanesi, kişileri inançlarını açıklamaya zorlamakta ve yaşamın her alanında ayrımcılıkla karşılaşma riskini artırmaktadır. İnançın kimliğe yazılmasının seçmeli olması sorunu çözmektedir. Örneğin, din derslerinden muafiyet hakkını kullanmak isteyenler bu haneyi boş bırakma olanağına sahip değildir, çünkü bu kişiler çocuklarının din derslerinden muaf olması için Hristiyan olduklarını kanıtlamak zorundadırlar. Yeni oluşturulacak kimliklerde din hanesinin bulunmaya devam edeceğinin belirtilmesi büyük hayal kırıklığına neden olmuştur.

Malatya Davası

2007 yılında Malatya’da üç Hristiyanın acımasızca katledilişinin üzerinden neredeyse 9 yıl, davanın başlamasının üzerinden 8 yıl geçmiştir. Rapor dönemi itibari ile 109 duruşma yapılmıştır.

Mart 2014’te çıkarılan, tutukluluğu beş yıl ile sınırlayan yasayla, olay yerinde suç üstü ve suç aletleri ile yakalanan beş zanlı başta olmak üzere tüm sanıklar tutuksuz yargılanmaya devam etmektedir[12]. Protestan toplumu dava sürecinin uzatılarak davanın sonuçsuzluğa gitme endişesi yaşamaktadır. Ayrıca bu tür davalarda görülen cezasızlık hali benzer acı olayların yaşanması ve failere cesaret verme endişesine neden olmaktadır. Süren davanın maddi gerçeği ortaya çıkararak kısa sürede sonuçlanmasını, gerek aileler, gerekse Protestan toplumu beklemektedir.

Diyalog

2015 yılında Hükümet tarafından veya resmi kurumlar tarafından düzenlenen dini grupların davet edildiği toplantılara Protestan toplumu/kilise temsilcileri davet edilmemiştir. Protestan toplumu başta Hükümet, TBMM ve belediyeler olmak üzere tüm kamu kurumları ile ilişkilerin gelişmesine önem vermeye devam etmektedir.

Tavsiyeler

Hükümet veya kamu kuruluşlarının Protestan toplumunu ilgilendiren konulardaki çalışmalarında toplumumuz ile diyalog halinde olması, önyargıların aşılmasına ve sorunların çözülmesine katkı sunacaktır.

- Hristiyanlara karşı hoşgörüsüzlük ve nefret suçlarının 2015 yılında da devam etmiş olması üzücüdür. Özellikle şikayet konusu olan suçlarda, süreç hakkında mağdurların ve toplumun bilgilendirilmesi büyük önem taşımaktadır.
- Türkiye’de tarihsel olarak kilise binaları bulunmayan Protestan toplumu için ibadet yeri kurma sorunu, yıllardır devam eden ve bir türlü çözüme kavuşturulamamış, dini dışavurma hakkının temel bir unsuru olarak güncelliğini korumaktadır. Bu konuda acil olarak merkezi ve yerel yetkililerin gereken adımları atmaları gerekmektedir. Hristiyanların da mescit benzeri küçük ibadet yeri kurulabilmesinin önü açılmalıdır. Belediyeler, Kültür Bakanlığı ve diğer resmi kuruluşlar, ellerinde bulunan ve amacı dışında kullanılan kilise binalarını en azından pazar günleri ve/veya dini bayramlarda kilise cemaatlerinin kullanımına açmalıdır. Her zaman ayrımcılık riski oluşturan, kimlik kartlarındaki ve kayıtlardaki din hanesi kaldırılmalıdır.
- İnsan Hakları eğitimi çerçevesinde, ilgili kamu görevlilerine din ve vicdan özgürlüğü hakkının içeriği konusunda eğitim verilmelidir.
- Okul kitaplarında, özellikle “misyonerlik” başlıkları altında yer alan ayrımcı ifadelerle dolu, Hristiyanlara karşı nefret ve önyargı oluşturan bütün veri ve açıklamalar kaldırılmalı, bir arada yaşamaya ve inançlara saygıya dayalı kültürün gelişmesi konusunda temenninin ötesinde adımlar atılmalı ve uygulama denetlenmelidir.
- Milli Eğitim Bakanlığı’nın, Hristiyan ailelerin ve çocukların maruz kaldıkları ve maruz kalma riskleri bulunan sosyal baskıyı ve damgalanmayı göz önünde bulundurarak, şikayet edilmesini beklemeden, okullarda ve sınıflarda gayrimüslim öğrencilerin haklarını gözetmesi ve okulları muafiyet konusunda düzenli olarak bilgilendirmesi beklenmektedir.
- Seçmeli derslerle ilgili düzenlemeler yapılırken, okullardaki gayrimüslim öğrenciler de dikkate alınarak, İslam dini içerikli olmayan seçmeli derslere mutlaka yer verilmelidir.
- Toplum içinde farklı dinlere mensup kişilere karşı anlayış ve bu kişilerin de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak eşit haklara sahip olduğu fikri ve bir arada yaşama kültürü, başta Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla olmak üzere, merkezi ve yerel yönetimlerce aktif olarak gündeme getirilmeli ve teşvik edilmelidir.

- İfade özgürlüğü sınırları içinde, medyada yer alan hoşgörüsüzlüğe ve ayrımcılığa neden olabilecek yazılı ve görsel yayınlar hakkında, hızlı ve etkin bir şekilde denetim mekanizması kurulması ve medyanın kendi içinde bir 'etik yayıncılık kodu' oluşturması gerekmektedir.

Saygılarımızla,
Protestan Kiliseler Derneği

[1] Ocak 2009 tarihinden itibaren, 1989'da kurulan 'Türkiye Protestan Kiliseler Birliği (TeK)', bir dernek olarak 'Protestan Kiliseler Derneği' adı altında faaliyetini sürdürmektedir.

[2] http://www.protestankiliseler.org/?page_id=638

[3] Raporun Protestan toplumu ile sınırlı olmasının nedeni, kaynaklarımızın kısıtlı oluşu ve en iyi bu toplumu tanımamızdır. Toplumumuz, herkes için inanç özgürlüğünü savunmaktadır. Bu hak inanmama özgürlüğünü de içermektedir.

[4] <http://www.hurriyet.com.tr/tehdit-var-onlem-yok-30012630>

[5] Tehdit mesajlarında kullanılan Kuran ayetlerinin Arapça ve İngilizcesi de mesajın içeriğinde bulunmaktadır. Ayrıca Youtube video linki videonun daha fazla yaygınlaşmaması için verilmemiştir.

[6] <http://www.haberler.com/isid-den-turkiye-ye-karsi-intikam-operasyonu-8018347-haberi/>

[7] Protestan cemaatinin ibadet yeri sorununa ilişkin uzun rapora <http://www.protestankiliseler.org/?p=802> adresinden ulaşabilirsiniz.

[8] Bazı tarihi kiliselerde yılda bir kez Ortodoks cemaatlere izin verilmektedir. Sümela Manastırı, Ahtamar Kilisesi vb.

[9] MEB İlköğretim 8. sınıf "Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük" ders kitabı, sayfa 205, Devlet Kitapları Yayınları. ISBN: 978-975-11-3073-0

[10] Ülkemizde Protestan toplumunun büyük kısmının kimliklerinde İslam yazmakta veya boş bırakılmaktadır. Muafiyet hakkının daraltılması birçok aileyi çok yakından etkilemektedir. Hristiyan Mültecilerin bu dersi almaya zorlanması ayrıca dikkat edilmesi gereken bir noktadır.

[11] Okul yönetiminin, çocuğun ve ailelerin olumsuz sonuçlarla karşılaşmaması için detay verilmemektedir.

[12] Sanıklardan Bülent Varol Aral'ın tutukluluk hali devam etmektedir. Ancak tutukluluk nedeni dava dosyası değil, mahkeme heyetine tehdit ve hakarettir.